

Spokojni Sabotin

Drugačna meja

✍️ Olga Kolenc 📍 Oton Naglost

Naša »hišna gora«

Te dni je neustavljiva pomlad pognala listje in razprla cvetove vse do ostrega skalnega roba te naše goriške »hišne gore«. Če jo gledamo iz daljave, je kot hrbet mirne speče živali, na južni strani po večini poraščen in prepreden z varnimi in udobnimi potmi. Od prvega jugovzhodnega vrha, 535 m visokega Sv. Valentina, na katerem so na novo obnovljene ruševine romarske cerkve s konca 14. stoletja, se grebenska pot zložno dviga proti 609 m visokemu glavnemu vrhu – Sabotinu. Greben se tam za hip umiri, nato pa se – kot da ne bi vedel ne kod ne kam – spet razbije, pada, se spoji z zelenimi briškimi griči in v daljavi znova povzpne proti Koradi. Na južni strani se razgleduje proti morju, ki je v jasnih dneh kot na dlani, na seve-

rozahodu po verigi Zahodnih Julijcev, proti severovzhodu po Banjški planoti in Trnovskem gozdu. S povsem drugačnimi, strmimi severnimi pobočji ljubosumno oklepa globoko in v ozko sotesko ujeto smaragdno reko Sočo.

Spokojen in ves dehteč bo v teh mesecih ta Sabotin, čeprav globoko v sebi skriva težke spomine. Preluknjan s kavernami po dolgem in počez, prepreden z bodečimi žicami, bunkerji in bojnimi položaji še danes kaže nikoli zaceljene rane, ki mu jih je zadala vojna, soška fronta ...

Kot stražar, kot žrtvenik je, ko se dviga iznad goriške ravnine. Prvi je v obrambni vrsti, zato je na njem še dolgo po vojni stalno rožljalo orožje. Za nameček poteka čez greben državna meja z sosednjo Italijo, ki je bila v obdobju SFRJ strogo varovana z obeh strani. Meja, na kateri

Sabotin in Solkanski most

Meja je ali pa tudi ni

se danes prijateljsko srečujeta dva naroda, je na srečo presežena. Mir od časa do časa skalijo le »preoblikovalci« znanega napisa NAŠ TITO.

Ko te zapre JLA

Tako blizu in hkrati tako daleč je bil Sabotin v tistem obdobju. Stalno navzočnost vojske z obeh strani meje je bilo slutiti tudi na daljavo. Na vrh se je dalo povzpeti le ob določenih državnih praznikih, s predhodno napovedjo. Takrat sem bila mlada priseljenka iz idrijskega hribovja, navajena neomejenega gibanja, zato se nisem kaj dosti poglobljala v vse omejitve in zakone, ki so vladali ob meji. Tako se je zgodilo, da so me, nadobudno planinko, pred približno petindvajsetimi leti na samem vrhu skupaj s hčerko in njeno prijateljico za nekaj ur zaprli pripadniki JLA. Bilo je resno in komično hkrati.

Bil je lep, sončen poletni dan, nekako sem »izvisela« in ostala doma med betonskimi stenami. Potem pa, ojoj, kam zdaj, da mi ne počri srce? Povsem naključno smo se odpravile po lepo uhojeni stezi, ki se zložno dviga nad železniško progo in reko Sočo. V dobri veri,

da se bomo še pravi čas umaknile pred stražo. Tako smo brezskrbno uživale v razgledih na povsem kamniti in prepadni severni greben, ki daje občutek visokogorja. Idilična planinska steza se je vse strmeje vzpenjala med razbitim skalovjem. Pregrete od poletne vročine in strmega vzpona smo se nenadoma znašle na razglednem grebenu. A je bilo že prepozno! Od nekod je pritekel vojak in nam ukazal, da moramo takoj za njim. Nič hudega sluteč smo mu sledile v karavlo, tam pa se je takoj začelo zasliševanje. Predstavniki vojske so se izmenjevali drug za drugim, vsakemu posebej pa smo morale ponoviti isto zgodbo: kam smo namenjene, po kaj, zakaj, kako, ali je kje še kdo, kaj imamo v nahrbtniku ...Vse naše izjave so si skrbno zapisovali na neke obrazce. Dekletci sta se začeli zabavati, pozneje dolgočasiti, prosili sta vojake za poštna znamke in podobne neumnosti. Nič kolikokrat smo morale pokazati nahrbtnik, tistih nekaj jabolk, sendviče, pa sok ... Ure pa so tekle in šele ko je nekdo omenil, da bo prišla po nas policija, se mi je posvetilo ... Naj raje hodimo na Škabrijel, Kucelj, pa Čaven, so nam rekli. In to opozorilo so zapisali tudi v naslednji izdaji časopisa.

Gora se spremeni

Takrat se nam niti sanjalo ni, da bo teh časov nekoč konec. Ovire, občutka utesnjenosti, s katerim sem se navadila živeti, sem se zavedela šele pozneje – ob vračanju s planinarjenja po Evropi, v kateri so bili mejni prehodi le še trpek spomin.

Danes na Sabotinu lepo označene in na izpostavljenih mestih zavarovane planinske poti omogočajo okoliškim prebivalcem vseh starosti hiter »skok« v pravo planinsko idilo. Kar tako – pred službo ali po njej, pa še strmina pripomore k temu, da se dobro pregrete in prepoteni med zanimivo obrušeni kamni, polnimi žlebičkov, ki jih je izdolbla voda, hitro počutimo gorniško. Pa ne le to, srečujemo se z dolgoletnimi planinskimi prijatelji. Tako, čisto po naključju. Če si zaželite koga srečati, pa ga ne najdete sredi Nove Gorice, se odpravite na Sabotin! Če pa slučajno tudi tam nikogar trenutno ni, prelistajte vpisno knjigo – morda so vas prehiteli, morda prihajajo za vami?

Tako sem se odpravila tja gor tudi te dni. Umita pokrajina je v pomladanskih sončnih žarkih, nenavadno toplih za ta čas, dobesedno zažarela in zdelo se mi je, kot da pomladno prebujenje vidno poteka pred mojimi očmi. V daljavi se je srebrilo morje, na severni strani je Trnovski gozd pokazal svojo še povsem golo zimsko podobo. Julijci pa so bili povsem beli, kot na sveže zasneženi. V nekdanji karavli sem si privoščila čaj in se prav počasi odpravila čez greben na neizraziti vrh, na katerem je tudi razgledna plošča z vpisno knjigo. Dobesedno srkala sem vase opojne pomladne vonjave, ki so se širile s pritlikavih dreves in cvetočih grmičkov ob stezi. Škoda bi bilo hiteti, uživala

sem in razpredala svoje misli. In našla sem stare prijatelje! Kar najlepši del dneva smo presedeli na grebenu, kramljali in vpijali vase prijetne sončne žarke. Kolikokrat sem že slišala besede: »Še sreča, da imamo Sabotin, sicer ne vemo, kam bi hodili.« Koliko novih let smo že pričakali tam zgoraj, stran od bojnega pokanja petard, ne glede na vreme, kljub padavinam in burji, ki ima včasih, kot pravimo, tam zgoraj »mlade«. S pesmijo in ob kozarcu penečega se vina ter z lepimi željami za obilo lepih in srečnih tur. Ko se istega dne spet srečamo še na katerem izmed okoliških hribov, smo povsem zadovoljni, da smo v tekočem letu opravili že kar dve zimski turi ...

Neponovljivi botanični vrt

Sčasoma se je nabralo vse več ljudi, umirjeni in prešernih obrazov smo našli vsak nekaj zase. Greben, ki je v visokem poletju povsem gol in pust in, kot pravijo nekateri, poln kač (sama sem v vseh teh letih videla samo dve), je v pomladnih mesecih neponovljiv botanični vrt. Ker je na robu submediteranske Slovenije, se ponaša z nadvse bogato in raznovrstno floro. Na njem se srečujejo tri geografska območja – predalpsko, dinarsko in submediteransko –, zato so primerno zastopane številne in zaradi zaraščanja že tudi redke rastlinske vrste. Skratka, raj za botanike in ljubitelje cvetja! Skalna, sicer poraščena senčna severna stran se tako povsem razlikuje od sončne južne, ki neke v drugi polovici maja doseže vrhunec razcveta. Vselej gojim upanje, da bodo tod hodili ozaveščeni ljudje – ljudje, ki vedo, kaj za vsakega obiskovalca pomeni en sam utrzan cvet, ki oveni že na poti do doma. ○

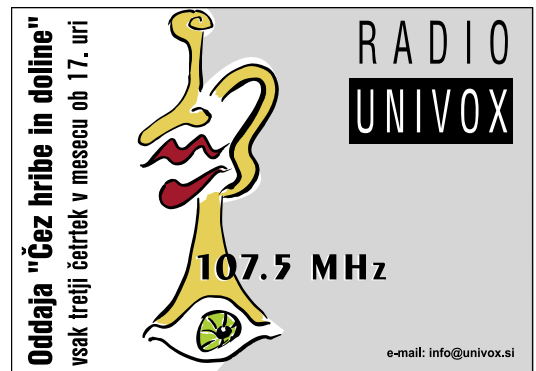

Dragi planinci in planinke,
Radio Ognjišče vas po novem razveseljuje 2x tedensko:

- ob četrtek ob 9.30 z rubriko Vabilo na pot
- ob petkih ob 17.00 prisluhnite oddaji Doživetja narave

Vabljeni k poslušanju!

RADIO OGNJIŠČE

Oddaja "Čez hribe in doline"
vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si